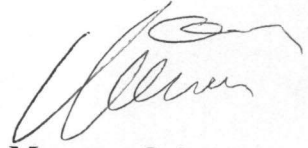

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Adalet Bakanı Sayın Abdülhamit Gül* tarafından Anayasanın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Muazzez Orhan

Van Milletvekili

Dünyada ve Türkiye'de dönem dönem kamu görevi icra eden görevliler kamudan ve yasadan aldığı yetkiye dayanarak hukuk dışı ve insan onuruna aykırı tutum içerisinde bulunabilmekte veya görevlerini ihlal edebilmektedir. Türkiye tarihinde kamu görevlilerinin, ihlal ettiği temel hak ve özgürlükler üzerine rapor ve istatistikler tarihsel ve güncel olarak ibret verici durumdadır. OHAL ve Sıkıyönetim dönemlerinden kalan olağandışı, hukuk dışı ve yasadışı alışkanlıklar, teamüller ve kurumsal kültürler kamu görevlilerinin temel hak ve özgürlüklere gereken özeni göstermemesi ile sonuçlanmaktadır.

19 Ağustos 2019 tarihinde Van, Mardin ve Diyarbakır Büyükşehir Belediyelerine kayyum atanmasına karşı en temel haklar kapsamında fikirlerini ifade etmek isteyenlere yönelik polis şiddeti kamuoyunun gündemine günlerdir yansımaktadır. Bu kapsamda Van'da, Cumhuriyet Caddesinde, 20 Ağustos günü Milletvekillerinin katılımıyla bir basın açıklaması yapmak isteyen gruba yönelik yapılan gözetimler, keyfi bir şekilde önce 2911 sayılı kanun kapsamından çıkarılmış ve Terörle Mücadele Kanunu kapsamında değerlendirilmiştir. Bu nedenle sadece 1 gün olması gereken göz altı süresi yine keyfi bir şekilde 7 güne kadar uzatılmış ve yaşları 18-57 arası yaklaşık 40 kişi Van Edremit'te bulunan Terörle Mücadele Merkezinde (TEM) insan onuruna aykırı koşullarda tutulmuştur. Özellikle TEM'de yurttaşların vergileri ile istihdam edilen kamu görevlilerinin, suçluluğu hiçbir şekilde hükme bağlanmamış 40 yurttaş'a yönelik tutumu hukuk içerisinde izahtan varestedir. Olağan koşullar ve mevzuata göre gözetim altına alınanların can güvenliği, hijyeni ve temel ihtiyaçlarını karşılamak ile görevli olan söz konusu bu zevatın söz ve davranışları ile gözetimdeki yurttaşlara eziyet ettiği dönem dönem kamuoyuna yansıdığı gibi kayyum protestoları kapsamında da yansımıştır. Kamu görevlisi olan bu zevatın, gözetimdekilere sigara ve çay gibi konularda yasak olduğunu ifade etmeleri ama gözetimdekilerinin gözleri önünde çay ve yasadışı olmasına rağmen sigara içtikleri ifade edilmiştir. Söz konusu durum 20-26 Ağustos 2019 tarihleri arasında TEM şubesi kamera kayıtları ile zabıt altına alınmış olmalıdır.

Kapasitesi ve koşulları kesinlikle 40 kişi için yetersiz olan buradaki nezaretlerin sadece 1 tane lavabo/WC'sinin olması, uzun saatlerle lavabo/WC kullanımının kısıtlanması, geceleri lavabo/WC kullanımının yasaklanması hukukla ve insan onuruna saygı ile açıklanamaz. Gözaltına alınan 7'si kadın yaklaşık 40 kişiden 6'sının süregelen hastalığının olması dikkate alınmamış ve gözaltındakiler saatlerce lavaboya gidebilmek için bekletilmişlerdir.

20-26 Ağustos 2019 tarihleri arasında gözaltında tutulan yaklaşık 40 kişinin zorla ve hukuk dışı tutulduğu nezaretlerde herhangi bir temizlik işlemi yapılmamıştır. Gözaltındakilerin kendi imkanları ile yaptıkları temizleme işlemleri yetersiz havalandırma ve yeterli araçların olmayışı nedeniyle eksik kalmıştır. 40 kişi için yeterli su, sabun ve diğer ihtiyaçlar karşılanmamıştır.

Gözaltındakiler; beton/fayans zeminde serilen "eski ve kirli" battaniyeler üzerinde, en az 7 kişi en çok 14 kişi olacak gruplar şeklinde uyutulmuştur. Özellikle geceleri yeterli ısınma ve havalandırma koşulları sağlanmamıştır. Göz altındakilere yeterince içme suyu verilmemiş ve gözaltının son günü hariç gözaltındakilerin kendilerinin maddi karşılaması koşuluyla bile dışarıdan içme suyu alımına izin verilmemiştir. Yemekler en az bir öğün bekletildikten sonra gözaltındakilere teslim edilmiştir.

Göz altında iken sağlık durumu kötüleşen 4 kişinin doktor talebi ret edilmiş, bir kişi baygınlık geçirdiği için hastaneye götürülüp tekrar gözaltı alanına getirilmiştir. Nezaretin koşulları, havasızlığı ve kirliliği nedeniyle neredeyse tüm gözaltılar şiddetli baş ağrısı ve diğer bazı sağlık sorunlarını yaşamıştır. Gözaltında nezarete doktor gözetiminde günlük yapılan darp/cebiri kontrolü bir usulü yerine getirmek dışında bir işlev taşımamıştır. Hem basın açıklaması alanında hem de gözaltına alınma sürecinde darp edilen onlarca gözaltı için 7 gün boyunca hiçbir tıbbi müdahale yapılmamıştır. 2 defa Van Bölge Hastanesine 3 otobüs ile götürülen yaklaşık 40 gözaltı hastane bahçesine indirilmeden otobüs içerisinde "kerhen" ve uzaktan gözle muayene edilmiştir. Herhangi bir gözaltı hastanede doktorla baş başa kalamamış ve yaşadığı herhangi bir sağlık sorununu ifade edememiştir. Yukarıda ifade edilen durumlar hem TEM hem de bölge hastanesinin kamera kayıtları ile kayıt altına alınmış olmalıdır.

Bu kapsamda;

- 1) Van TEM'de çalışan kamu görevlilerine temel insan hakları eğitimi verilmiş midir?
- 2) Van TEM'e gelen tüm şüpheliler için kamu hizmeti vermesi gereken görevlilerin yurttaşların cinsiyet, etnik, siyasi ve benzer durumlarını dikkate alarak aykırı tutumlar içerisinde olduğu iddiası için soruşturma başlatacak mısınız?
- 3) Suçluluğu mahkeme kararıyla hüküm altına alınmamış yurttaşlara yönelik kendi önyargı ve fikirleriyle yaklaşan ve ayrımcılık suçu işleyen Van TEM görevlilerini görevden uzaklaştırmayı düşünüyor musunuz?
- 4) Van TEM'de çalışan kamu görevlileri kamu kurumlarında olan sigara yasağından muaf mıdır?

- 5) Kamu görevlilerinin “hem çay içme yasağı var denilerek hem de gözaltına alınmış yurttaşlara göstererek çay içilmesini” ya da “Galatasaray maçını izleyeceğiz o nedenle maç boyunca tuvalete gidemeyeceksiniz” gibi davranışlarını nasıl açıklıyorsunuz?
- 6) Sadece bir basın açıklamasına katılmak için sokakta olan yurttaşların Terörle Mücadele Kanunu kapsamında insan onuruna aykırı koşullarda 7 gün göz altında tutulmasına yol açan görevliler hakkında bir soruşturma başlatacak mısınız?
- 7) Van’da basın açıklaması yapmak ne zaman yasal hale gelecektir?